

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din, Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23, Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27, Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 15. novembra 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Potrebe in zahteve slovenskega gospodarstva

Plenarna seja Zbornice za trgovino, obrt in industrijo

Za današnje plenarno sejo Zbornice za TOI je bilo v javnosti posebno močno zanimanje, kar je tudi zelo naravno in razumljivo. V teh težkih časih, ko preživlja naše gospodarstvo največje motnje, ko se dvigajo cene, ko je v neredu naša zunanja trgovina, ko se pojavlja še cela vrsta drugih in velikih težkoč, pričakuje javnost z napetostjo, kako presoja položaj naši gospodarski ljudje. In priznati je treba, da javnost v svojem pričakovanju ni bila razočarana.

Poslovno poročilo Zbornice je podalo celoten pregled vseh važnejših dogodkov v letošnjem letu, z jasno besedo pa tudi analiziralo te dogodke in pokazalo, kaj se ni storilo pravilno in kako bi se mogoče položaj zboljšati. Beseda Zbornice je bila jasna in samo želeli je, da bi jo z enako dobro voljo, s katero je bila spregovorjena, poslušali tudi odločujoči činitelji. Sedanji položaj ne bi bil niti primeroma tako slab in napet, če bi se beseda gospodarskih ljudi poslušala že prej. To pa se žal ni zgodilo, ker ima pri nas tudi preprosta dnevna politika še vedno prednost celo pred najvažnejšimi gospodarskimi interesi.

Se posebej pa bi opozorili na stvarno kritiko, ki je bila izrečena na plenarni seji o protidraginjski uredbi ter o vsem, kar je v zvezi ali pa posledica te uredbe. Kritika je bila tako jasna, tako ob-

jektivna, vsa dejstva povedana tako nazorno, da ne bi smelo biti niti najmanjšega dvoma, kaj je treba ukreniti, da se zadeva pravilno reši.

Posebno v črno so zadela izvajanja predsednika zbornice Ivana Jelačina, ko je opozoril, kako se je s posebnimi izdajami najprej silovito razburila javnost, da je vse hitelo nakupovati živila. Takrat se je jasno pokazalo, kdo je bil kriv vsega razburjenja in vseh nevšečnosti, ki so takrat nastale. Med temi krivci pa trgovci prav gotovo niso bili!

A tudi samostojni predlogi zborničnih svetnikov so jasno pokazali, da naši gospodarski ljudje pravilno pojmujejo svoje naloge, da pa tudi vedo, kako se more in mora pomagati gospodarstvu ter vsemu prebivalstvu. Naj bi našli njih predlogi tudi dober odmev na odločujočih mestih in vse razmere se bodo zboljšale, naša Jugoslavija, ki jo vsi hočemo in ki bi jo želeli čim bolj utrditi, pa bo potem napredovala ter rastla v moči in blagostanju.

Sejo je otvoril zbornični predsednik Ivan Jelačin ter konstatiral sklepčnost, ker je navzočih 41 svetnikov. Pozdravil je vse svetnike ter posebej zastopnika banke uprave načelnika dr. Trstenjaka.

Nato je podal

predsedstveno poročilo

Banska uprava je odobrila zbornični računski zaključek za leto 1938., ki izkazuje 3.801.107 din dohodkov ter 3.771.442 din izdatkov.

Banska uprava je odobrila, da pobira zbornica za dajanje naslovov posebno odškodnino.

Po zaslišanju interesiranih združenj je letos predlagala zbornica stalne sodne izvedence pri okrožnem sodišču v Murski Soboti za vse stroke.

V centralno borzo dela je predlagala zbornica za člane zbor. svet. Krejčija, Smrkolja, Kavko, za namestnike pa dr. Reharja, Fazarinca in Hohnjeca.

Za člana v Tujsko-prometno zvezo v Mariboru je imenovala zbornica g. Sereca, za namestnika g. Bureša, v ono v Ljubljani pa dr. Koceta in g. Koritnika.

V obrtno sodišče pa je imenovala namesto gg. Karla Čeča in Viktorja Šoberja ter pok. Sossa gospode: Viktorja Naglasa in Simona Jurčiča ter za namestnika Predaliča.

Dopolnilne volitve v zbornični svet se po soglasnem sklepu predsedstva odlože za dobo 3 mesecev, t. j. od 7. oktobra 1939. do 7. januarja 1940.

V odbor za zatiranje draginje in brezvestne špekulacije v Ljubljani je imenovala zbornica kot člane: Albina Smrkolja in Ivana Ogrina, kot namestnika pa Antona Verbiča in Ferda Tušarja.

V novo ustanovljeno banovinsko poklicno posvetovalnico in posre-

dovalnico je imenovala zbornica podpredsednika Ivana Ogrina.

Zbornica je na poziv sodišč tudi predlagala častne sodnike.

Pok. Marija Hrašovec, roj. Homan iz Radovljice je zapustila 40 tisoč din kot ustanovo za obubožane trgovce. Zbornica je sprejela upravo te ustanove.

V Jugoslovanski nacionalni komitet za normalizacijo je imenovala zbornica kot svoje predstavnike zbornične svetnike Albina Smrkolja, Ivana Ogrina in dr. Cirila Pavlina.

Predsednik Jelačin se je v toplih besedah spominjal pok. zbor. svet. Alojzija Midoferja iz Novega mesta ter so navzočni zbornični svetniki počastili njegov spomin.

Namesto njega je prišel v zbornico g. Ferdinand Stonič, pek iz Črnomlja.

Nato je sledilo poslovno poročilo Zbornice. Ker je bilo poročilo razdeljeno med vse zbornične svetnike, se poslovno poročilo ni čitalo. Vendar pa je predsednik Ivan Jelačin zaradi velike aktualnosti vprašanja prečital odstavek o uredbi o zatiranju draginje in brezvestne špekulacije. Poročilo je dodal še nekaj tehničnih in z velikim odobravanjem sprejetih besed.

Trgovci!

Darujte za obmejne šole! Darove pošljite po svojih združenjih.

Kakor ob vsaki plenarni seji v zadnjih treh letih moramo tudi sedaj ugotoviti, da se je zemljevid Evrope znova spremenil. Kot samostojna država je prenehala obstojati najprej kraljevina Albanija, nato pa velika poljska republika, ki je tudi v naši zunanji trgovini igrala važno vlogo kot dobavitelj pogonskih sredstev, naftinih derivatov, mazilnih olj, parafina, železnih tračnic, antracita in koksa in kamor se je tudi naš izvoz od leta do leta zadovoljiveje razvijal. Poljska je bila ne samo važno tržišče za naše sadje in tobak, marveč tudi za izvoz kož od drobnice in ekstraktov. Tudi dotok turistov je bil zadnja leta že dobro organiziran in v lepem razvoju. Izguba poljskega trga se bo le težko nadomestila.

Albansko tržišče je imelo za nas popolnoma lokalni pomen za neposredno obmejno okolico zetske in vardarske banovine.

Gospodarstvo Slovenije se je razvijalo v preteklih osmih mesecih pod vtisom neprestane zunanjepolitične napetosti in negotovosti, ki je dosegla višek ob izbruhu vojne. Dolgotrajni notranje-politični boji in vojna napetost so bili že spomladi povzročili znatno zmanjšanje investicijske delavnosti, pa tudi mnogobrojne uredbe, ki so globoko posegale v gospodarsko življenje, so stavile privatni iniciativi vedno ožje meje udeleževanja. Mnoge uredbe so ostale mrtva beseda na papirju, ker za izvršitev niso bili podani stvarni pogoji.

Jugoslavija ostane nevtralna.

Številni poskusi vplivati na naše stališče v boju velesil so ostali brezuspešni. Ves naš narod hoče mir. Zato s tembolj globoko občutenim zadovoljstvom in hvaležnostjo ugotavljamo, da se je v sporu velesil naši modri in preudarni politiki posrečilo, da ohranimo svoje strogo nevtralnost. Imamo zato samo eno željo, da bi bili tudi bodoči napori kr. vlade enako uspešni, da ostane naša s tolikimi žrtvami priborjena Jugoslavija tudi v bodoče nevtralna. Važnosti nevtralnosti se zavedamo zlasti tu ob meji, ker bi bila naša dravska banovina v vsakem primeru najhujše prizadeta od vojne. Gospodarstvo bo zato storilo vse, da podpre prizadevanja kr. vlade za mirno rešitev mednarodnih sporov, a je tudi odločeno, da vsekdar brani v svojo poštrevost svoj domovino.

Za sporazum.

Kakor je bil zunanjepolitični položaj vznemirljiv, pa lahko v našem notranjem položaju zabeležimo velik dogodek, da je bil dne 26. avgusta dosežen in podpisan sporazum in da so predstavniki hrvatske opozicije vstopili v vlado. Že sama ta činjenica je imela za najširšo javnost nesporno velik moralen vtis in je okrepila vero

v konsolidiranje naše države. Doseženemu sporazumu so takoj sledili važni zakonodajni akti, v smislu katerih se banovina Hrvatska sedaj organizira v veliko administrativno edinico, ki uživa v državi poseben privilegiran politični položaj, s široko zakonodajno kompetenco. S to rešitvijo se je gospodarsko-politični položaj dravske banovine občutno spremenil.

Slovenija, ki je imela že poprej zelo težaven položaj, je bila z novim razvojem prilik postavljena pred stotine novih vprašanj. Bilo bi preuranjeno, ako bi hoteli v teh vprašanjih že danes zavzeti dokončno stališče, ker so stvari še v razvoju. V veliko nam je razbremenitev in olajšavo, da je s hrvatsko banovino končno ustvarjena protitež proti centralističnemu pretiravanju na gospodarskem polju, ki se je baš zadnje dve leti vedno jače in pogosteje pojavljalo. Zelimo, da se v okviru predvidene zakonite možnosti tudi dravski banovini da široka upravna, gospodarska in finančna samo-

stojnost, da bi mogla intenzivneje zadostiti svojim potrebam in nalogam.

Zvišanje železniških tarif

S 1. aprilom je železniška uprava zvišala potniške in blagovne tarife, kar je najbolj občutila dravska banovina, ki je na stotine kilometrov oddaljena od večine surovin, a mora izdelke svoje industrije odvažati zopet na centralna tržišča na daljavo do tisoč kilometrov. To zvišanje tarif je prekoračilo pri mnogih podjetjih zmogljivo mejo in so se morala zato odločiti, da osnujejo podružne delavnice blizu svojih glavnih tržišč v krajih, ki ležijo prometno neprimerno ugodneje in imajo poleg železnice še ceneno vodno pot na razpolago. Zbornica je zbrala bogato gradivo in ga v obliki spomenice poslala železniški upravi s prošnjo, da v smislu svoje obljube izvrši potrebne korekture tam, kjer so previsoke tarife onemogočile nadaljnje obratovanje podjetij.

Zunanja trgovina

Važen korak v preorientaciji naše zunanje trgovine od klirinških na svobodne devizne države je bil storjen dne 28. julija z ukrepom finančnega ministra, da se ukinja obvezna oddaja ene četrtine izvoznih deviz Narodni banki po nižjem tečaju. Borba za ta ukrep je trajala preje več let brezuspešno, čeprav je bilo jasno, da je zahtevala od izvoznikov neupravičeno velikih žrtev. Žal da je bil ta ukrep finančnega ministra izdan komaj neposredno pred izbruhom vojne in se prave koristi niso mogle pokazati.

Nobenega dvoma ni, da bodo sedanje razmere privedle tudi do preorientacije proizvodnje in konsumna.

Jugoslavija je surovinska dežela in ima znatno število v sedanjem času zelo iskanih surovin. Tu je predvsem naša rudarska produkcija, ki pridobiva železno rudo, baker, cink, svinec, boksit in aluminij, mangan, magnezit, pirit in krom, katere danes lahko doma predelujemo do finalnih izdelkov tako, da smo na domačem tržišču vedno bolj neodvisni od inozemstva.

Izvoz rudarskih proizvodov dosega skoro 1 milijardo dinarjev in odtehta v celoti uvoz onih surovin in pogonskih sredstev, ki jih nimamo dovolj v državi. Med njimi so posebno važne surovine za tekstilno industrijo: bombaž, volna, juta, umetn asvila, nadalje za kemično industrijo kavčuk, loj, parafin ter pogonska sredstva, za usnjarsko industrijo strojila in surove kože, za jeklarne stare železo in za papirno industrijo celuloza. Glede celuloze se bomo v kratkem osamosvojili.

Pri tekstilni industriji vsi dose-

danji poizkusi z uporabo nadomestnih surovin še niso dali zadovoljivega rezultata.

Zaradi devizne politike Narodne banke so bile ob izbruhu vojne zaloge vseh surovin v podjetjih minimalne.

Dočim se je ves svet skušal oskrbeti z osnovnimi surovinami, se je pri nas njih uvoz omejeval, dopuščal pa uvoz finalnih proizvodov in nepotrebne blaga v neomejenem obsegu. Ko so se ob izbruhu vojne začele dvigati cene, bi se morale dati privatni iniciativi vse olajšave, da bi se vsaj tedaj v zadnjem trenutku zagotovile potrebne količine surovin. Namesto tega pa so se skušale ustanoviti surovinske centrale.

Zbornica je takoj, ko je zaznala za konkretnije zahteve, pojasnila odločujočim ministrstvom, da take surovinske centrale niso primerno sredstvo, s katerim bi se dalo vprašanje rešiti. Tudi je predlagala konkretno, kaj naj bi se v vsakem primeru ukrenilo, da se vsaj z nevtralnimi državami in surovinskimi velesilami promet obnovi na bazi obojestranske izmenjave surovin.

Kljub svoji strogi nevtralnosti pa je radi pomorske blokade tudi naša država prišla v težak položaj. Čezmorske pošiljate blaga zadržujejo kontrolne oblasti in ga kot kontrabandno blago plenijo kljub naši nevtralnosti. Tvrdkam, pri katerih je udeležen inozemski kapital, je bilo odbito izdajanje licenc za nakup surovin, prepovedano honoriranje faktur za izvoženo blago in izdajanje izvornih spričeval. Zbornica je v vseh primerih posredovala, da se blagovne pošiljate osvobodijo, izdajo po-

trebni dokumenti in promet ne ovira.

V prvem vojnem mesecu je padel naš izvoz na 240,5 milijonov din, torej pod polovico, dočim pa uvoz le od 488,3 v l. 1937. na 253,2 milijona dinarjev. Septembrova bilanca zunanje trgovine je bila pasivna z 12,7 milijona dinarjev. Bakra in svinca sploh nismo izvažali, pa tudi izvoz rud in izkopov je občutno nazadoval. Zastal je izvoz živine in konoplje in tudi izvoz sadja, izvoz gradbenega lesa pa je padel na eno tretjino. Meseca oktobra se je situacija bistveno izboljšala.

Trgovinska bilanca prvih devetih mesecev izkazuje neznatni aktivum 29,1 milijona dinarjev pri 3660 milijonih izvoza in 3630,9 milijona dinarjev uvoza. Upati je, da bo letošnja celotna trgovinska bilanca aktivna, dočim smo bili lani z 295 milijoni pasivni.

Neenotnost naše trgovinske politike.

V trgovinsko-političnem oziru vlada zadnje mesece živahna aktivnost. Enotno vodstvo naše trgovinske politike je nemogoče, ker je danes skrb za naše trgovinsko-politične interese prepuščena in razdeljena na šest oz. sedem mest.

Pri Narodni banki se nahajata dva organa, ki odločujeta o naši zunanji trgovini: devizni odbor in komitet za uvoz, ki skupno z devizno direkcijo rešuje prošnje za odobritev uvoza iz neklirinških držav. Narodna banka skrbi le za ravnostanje v deviznem gospodarstvu, mobilnost in likvidnost kliringov in ureja vse svoje ukrepe le s tega vidika. Nadaljnje gospodarske posledice šablonskih redukcij uvoza jo ne zanimajo. Ministrstvo trgovine in industrije pa je izgubilo stvarno vso kompetenco in oblast iz rok.

Izvoz agrarnih pridelkov je prevzel PRIZAD, izvoz živine vodi poseben urad Zavoda za zunanjo trgovino, o izvozu lesa in rud odloča ministrstvo za gozdove in rudnike, formalno vodstvo trgovinske politike pa reklamira zase ministrstvo zunanjih zadev, pri katerem obstoji tako zvani koordinacijski odbor. Drugi resori zopet sklepajo kompenzacijske pogodbe na lastno pest brez sodelovanja in vednosti trgovinskega ministrstva.

Tako stanje postaja nevdružno, gospodarski krogi dan za dnem majojejo za glavo, ko prejemajo v roke negativne rešitve o važnih vprašanih izvozne in uvozne trgovine, ki tangirajo široke kroge podjetnikov in delavcev. Naša zbornica je ponovno opozorila na potrebo, da se po presoji uvoznih predlogov oceni položaj s splošnega stališča interesov gospodarstva in ne samo šablonsko odloča, ali gre za klirinško ali devizno državo in koliko se je prejšnje leto uvozilo. Posledica tega je namreč bila, da so ostale tvornice brez surovin in morale odpustiti delavce. Zbornica je predložila o teh vprašanih več spomenic ministrstvom in Narodni banki.

Naravno je, da se je pojavila zahteva, da je treba gospodarsko politiko voditi z enega mesta, in tako kakor to narekajo interesi gospodarstva. Sedanji minister trgovine in industrije je dal iniciativo za osnovanje take ustanove pod naslovom direkcije za trgovinske sporazume le žal, da zaradi odpora drugih resorov ni še prišlo do zadovoljive rešitve.

Septembrski dogodki so izzvali v prvem trenutku popolen zastoj v železniškem in paroplovnem prometu s tujino. Naši vagoni so ostajali v tujini in ko je bila jensenska izvozna sezona na višku, je manjkalo vagonov. Pri sadju je pretilo pokvarjen in zato je zbornica predložila železn. upravi in odločilnim činiteljem, da je treba na vsak način omogočiti, da bi se moglo izvažati v inozemstvo sezonsko in lahko pokvarljivo blago. Zlasti je predlagala zbornica, da se uporabljajo za izvoz

vagoni, ki se vračajo v tujino. Tudi lesna trgovina je prišla zaradi nedostavlitve vagonov v zelo težak položaj.

Trajalo je dobrih 14 dni, da so se dali za hmelj in sadje vagoni na razpolago.

Izbruh vojne pa je imel še druge slabe posledice. Večina držav, s katerimi smo v trgovinskih stikih, je že v septembru prepovedala izvoz najvažnejših predmetov. Uvoz je prišel še pod strožno kontrolo, izvoz pa je bil vezan na posebna izvozna dovoljenja. V tej situaciji je bila končno tudi Na-

Težave na notranjem trgu

Izpremenjene prilike na svetovnem tržišču so povzročile porast cene važnim industrijskim produktom. Poleg tega se je zvišala režija radi 25—30% onega izrednega pribitka k vsem direktnim davkom, ki se je začel pobirati z mesecem julijem, kakor tudi zaradi večjih socialnih dajatev, izplačanja mezd vpoklicanemu delavstvu in porasta cen domačim surovinam. Na drugi strani pa so zbog zahteve inozemskih dobaviteljev, da se surovina plača vnaprej, morala mnoga podjetja omejiti kredite svojim odjemalcem. Kočljivost položaja je izzvala potrebo, da se dobavlja novo blago le proti gotovini, kar je še bolj poostrolo situacijo in izzvalo mnogo pritožb. Zbornice so na mnogobrojne pritožbe prevzele posredovanje in je bila najprej skupna konferenca tekstilne industrije in trgovcev z manufakturo dne 27. oktobra v Zagrebu,

Slovenija pri javnih delih zapostavljena

Glede javnih del se v pretekli dobi ne moremo pohvaliti. Od države smo prejeli nesorazmerno nizke kredite. Pričeta cestna dela na gorenjski progji se izvršujejo zelo počasi. Stanje važnih transverzalnih mednarodnih državnih cest je obupno in se še slabša. Reducirani so bili krediti za gramoz na polovico, da ceste vedno bolj propadajo, dočim je motorizirani promet s težkimi tovornimi vozili vedno jačji. Zagotovila, ki so jih dali pred leti merodajni na konferenci v Ljubljani, so ostala neizpolnjena.

Ze ponovno smo opozarjali na to, da program preliminiranih javnih del in zgradb za dravsko banovino ne ustreza našim potrebam in da so rezervirani krediti nezadostni. Žal moramo ugotoviti, da se naših predlogov ni upoštevalo in da so potrebe dravske banovine na nedopusten način zapostavljene. V zadnjih štirih letih so bila v naši državi izvršena javna dela v vrednosti 1412 milijonov dinarjev, od katerih je odpadlo na dravsko banovino le 56,4 milijona dinarjev ali 2,6%. Po številu prebivalstva bi moralo odpasti okrog 8%, po davčni moči pa celo 14%. Dejansko pa se nahaja naša banovina pri razdelitvi tega kredita na zadnjem mestu.

Ko je bil lani ustanovljen državni cestni fond, je bilo postavljeno načelo, da morajo vozila, ki uporabljajo državne ceste, prispevati k stroškom za gradnjo teh cest. To načelo je brez dvoma pravilno. Toda dosledno temu načelu bi se morali po višini cestnega prometa razporediti tudi izdatki na posamezne pokrajine, ker so potrebe in stroški za vzdrževanje cest tem večji čim večji je promet.

Zakonodajalec v tem pogledu žal ni ostal dosleden in tako ta uredba ne vsebuje predpisov, po katerih naj bi se cestna dela izvrševala na breme državnega cestnega fonda prvenstveno tam, kjer to najbolj nujno zahteva sam cestni promet.

Dravska banovina ima 1035 to-

rodna banka prisiljena, da izpremeni svoje prejšnje dispozicije in da tudi izvoz 250 pozicij tarife v klirinške države veže na posebna predhodna dovoljenja. Posledica vsega tega je bila, da je zaključil ves september s primanjkljajem. Zato smo morali na novo urediti svoje trgovinske odnose z drugimi državami. Prva pogajanja so bila že septembra z Nemčijo, nato z Italijo in Grčijo, trenutno pa se pogajanja vršijo z Romunijo in Madžarsko, nakar imajo slediti pogajanja z ostalimi zapadnimi državami.

na kateri se je po izčrpnem proučavanju položaja in temeljitem posvetovanju sprejela kompromisna rešitev (ki jo je »Trg. list« že objavil).

V naši notranji trgovini opažamo vedno bolj stremljenje po centralni organizaciji vsega izvoznega in uvoznega prometa, posebno pa trošarinskih predmetov. Tako je bila poleg PRIZADA in Urada za izvoz živine ter monopolizacije uvoza naftinih derivatov osnovana še prodajna centrala za sladkor, nato še centrala za prodajo kvasa.

Poleg tega pa se pojavljajo tudi še načrti za ustanovitev še drugih blagovnih central, da bi se moglo gospodarstvo bolj prilagoditi vojnemu stanju. Enako se zahteva, da osnujejo mesta in občine v smislu uredbe o prehrani prebivalstva velike zaloge živil za rezervo prehrane ljudstva, za kar pa ni potrebnih sredstev.

vornih avtomobilov in avtobusov, to je 20% vseh tovornih avtomobilov in avtobusov v državi. Osebnih avtomobilov je bilo v Sloveniji leta 1938 2306, to je 17%, motociklov pa celo 2706, to je 32% skupnega števila v vsej državi in končno biciklov 148.000, to je 40% celotnega števila. Kako velik je cestni promet v dravski banovini, kaže tudi železniški tovorni promet, ker se mora blago, ki se prevažna po železnicah, dovažati po cestah k železniškim postajam in se tudi po cestah odvažati. Od celotnega tovornega prometa naših železnic pa odpade na dravsko banovino 24%. Še bolj značilen je delež, ki odpade na Slovenijo v avtobusnem prometu. Lani so na vseh avtobusnih progah v naši državi prevozili 2.753.000 potnikov, od tega v Sloveniji 866.600 potnikov ali 31,5%.

Iz vseh teh števil lahko sklepamo, da odpade na dravsko banovino skromno računano 20% celotnega cestnega prometa na državnih cestah v vsej državi. Upravičeno zato zahtevamo, da se na breme cestnega fonda izvršujejo cestna dela v Sloveniji v onem razmerju, ki ga zahtevata gostota in struktura.

V zadnjih treh letih so bila dovršena v vsej državi in v Sloveniji cestna rekonstrukcijska dela v naslednji vrednosti:

	v vsej državi	v dravski banovini	delež dravske banovine
	v milijonih dinarjev		
1936	66,3	3,6	5,4%
1937	113,1	3,2	2,8%
1938	228,5	11,3	4,9%
Skup.	407,9	18,1	4,4%

po višini cestnega prom. bi odpadlo na Slovenijo 81,8 20%

Namesto 82 milijonov pa je dobila dravska banovina le borih 18 milijonov. S temi 82 milijoni bi lahko imeli že danes znaten del državnih cest urejen z utrjenim betonskim cestiščem, ker je dolžina državnih cest v dravski banovini manjša, kot v kateri koli drugi banovini.

Prispevki Slovenije za državni cestni fond so izredno veliki. V Sloveniji imamo 148.000 biciklov, ki plačajo na leto 3.700.000 din takse (25 din na kolo), od tega 1.480.000 din samo za državni cestni fond (10 din za kolo). Ket odpade na Slovenijo 24% železniskega tovornega prometa, plača Slovenija v enakem razmerju takso na železniške prevoze v vagonih pošiljkah, ki predstavljajo glavni dohodek državnega cestnega fonda. Izredno velik je prispevek dravske banovine za čezmerno izkoriščanje državnih cest, ki se steka v državni fond za javna dela, od tod pa gresta dve tretjini v državni cestni fond.

Ker imamo v Sloveniji le 616 kilometrov državnih cest, odpade v Sloveniji na 100 km 168 tovor-

nih avtomobilov in avtobusov, v donavski banovini in Beogradu (skupaj) 144, v savski banovini 86, v primorski 44, v drinski 25, v vardarski 20, v zetski 17, v moravski 14 in v vrbaski 9. Na 100 kilometrov državnih cest odpade v donavski banovini in Beogradu 490 osebnih avtomobilov, v dravski banovini 383, v savski 252, v primorski 58, itd. Motornih koles pa odkade na 100 km državnih cest v dravski banovini 448, v donavski banovini in Beogradu 237, v savski banovini 100, itd.

Zahtevamo zato, da se težišče sistema cestnih fondov prenese na banovinske cestne sklade, ki naj prevzamejo tudi skrb za vzdrževanje in rekonstrukcijo državnih cest iz dohodkov, ki se stekajo iz dotične banovine.

Investicijski program pošte

Poštno ministrstvo je 22. aprila objavilo uredbu o investicijskem programu v višini 115 milijonov din za izboljšanje telefonskih komunikacij. Ta uredba predvideva v prvi skupini del na šestem mestu nabavo in montažo avtomatičnih in polavtomatičnih central za mrežno skupino Kranj, s potrebnimi adaptacijami obstoječih central v Ljubljani in na Bledu, rekonstrukcijo mestnega omrežja v Kranju in zgradbo novih zveznih vodov s Kranjem.

Na desetem mestu je nabava avtomatične telefonske centrale v Celju in novih central za mrežno skupino Rogaška Slatina, Zidani most in Dobrna ter rekonstrukcija mreže za avtomatiziranje prometa. Obe deli sta skrajno potrebni, zamišljeni pa sta preveč ozkosrčno in ne bosta zadostovali za potrebe rastočega prometa.

V drugi skupini gradbenih del se predvideva na devetem mestu nova telefonska relacija z visoko frekvenčno napravo iz Beograda do Ljubljane ter nabava materiala za fizične linije iz Ljubljane v Maribor ter iz Zagreba v Maribor in iz Zagreba v Celje in končno iz Sevnice v Zidani most. Iz tega programa se vidi, da so bile vse zbornične akcije in opozorila poštenu ministarstvu in ostalim gospodarskim resorom čisto brezuspešne. Med tretjo skupino del, v katero so uvrščene poštne zgradbe, je iz dravske banovine predvidena samo nova zgradba za pošto v Kranju. Tudi tu moramo ugotoviti skrajno enostranost investicijske politike, ki zapostavlja Slovenijo.

V organizaciji poštnega prometa je bila meseca oktobra vpeljana novost štetja telefonskih po-

govorov v mestnih centralah z novo naročniško tarifo. Ta tehnična reforma je izzvala močno reakcijo. Zbornica je priredila o tem vprašanju pismeno anketo, katere rezultati bodo tvorili podlagu za nadaljnjo akcijo. Pripomniti moramo, da dajejo razmere v telefonskem prometu v Zagrebom in Beogradom posebno v poletni sezoni vedno mnogo povoda za pritožbe. Interesenti morajo vedno po več ur čakati na zvezo in je mnogokrat sploh ne dobijo. Poštna uprava izgublja zaradi tega mnogo na svojih dohodkih. Tudi v tem oziru je intervenirala zbornica.

Omejitve v potniškem prometu

Z 28. oktobrom je železniška uprava izvršila dalekosežne omejitve v potniškem prometu. Bila je ukinjena cela vrsta vlakov, med njimi tudi takih, ki so bili za prihajanje delavstva na posel in okoličanov v mesto zelo važni ter tudi zadostno frekventirani. Pri tem je bila relativna omejitev na območju ljubljanske direkcije mnogo znatnejša kakor v vseh ostalih območjih. Dvomimo, da bodo stvarni prihranki nadomestili železniški upravi to, kar je povzročila neprilika občinstvu.

Celotna redukcija vlakov obsega 12.054 voznih kilometrov na dan in po šematičnem neproverjenem računu železniške uprave naj bi dala 145.000 din prihranka dnevno. Po podatkih, ki so bili objavljeni, znaša število reduciranih vlakov v beograjski direkciji 14, v ljubljanski 20, v zagrebški pa vsega skupaj samo 3%. Poročilo navaja nato konkretne primere o škodljivosti teh redukcij.

Tujski promet

Po oficialnih podatkih je bilo v Jugoslaviji od 1. I. do 1. IX. 1939 vsega 719.438 turistov s 4.251.979 nočninami proti 725.765 turistom in 4.266.685 nočninami v isti dobi lani. Od tega je bilo tujih turistov 237.196 z 1.163.172 nočninami proti 216.141 turistom z 1.183.808 nočninami lani. Podrobni statistični podatki pa nam pravijo:

Na Bledu je bilo letos v dobi 1. I. do 1. IX. 23.577 gostov in to s 177.999 nočninami proti 20.616 gostom in 160.737 nočninam lani.

Bohinj izkazuje letos 4251 gostov z 31.069 nočninami proti 5084 gostom in 38.903 nočninam lani.

Dobrna je imela 3631 gostov in 56.092 nočnin, lani 3396 gostov in 52.946 nočnin.

Radovljica je imela 1528 gostov z 20.088 nočninami, lani pa 1452 gostov z 19.413 nočninami.

Laško je imelo letos 2780 gostov in 30.931 nočnin, lani pa 2356 gostov z 26.152 nočninami.

Rogaška Slatina je imela letos 6478 gostov z 88.508 nočninami, lani pa 6551 gostov z 78.098 nočninami.

Kranjska gora je imela letos

4263 gostov in 53.572 nočnin, lani pa 4547 gostov in 56.113 nočnin.

Letošnja tujsko-prometna sezona je torej bila celo boljše od lanske, čeprav je bila glavna tujsko-prometna sezona s 15. avgustom prekinjena, ker so inozemski in domači turisti trumoma s tem dnem začeli zapuščati naša letovišča. Statistični podatki, ki jih je zbornica naknadno sestavila kažejo, da je bilo v navedeni dobi letošnjega leta v vseh uradno priznanih tujsko-prometnih krajih Slovenije 153.507 turistov z 880.279 nočninami proti 138.781 turistom z 816.605 nočninami v vsem lanskem letu.

Predvsem se opaža, da je silno nazadovalo število gostov iz držav, ki ne poznajo nikakih deviznih omejitev. Obisk gostov iz Nemčije je številčno nadoknadil izpad gostov iz drugih držav, tako je bilo na primer na Bledu od celotnega števila gostov 70% Nemcev. Med temi Nemci pa so štiri petine prišle na Bled v povalnih skupinah, ki so bile deležne nižjih predsezonskih cen. Finančno bolje situirani Nemci so pa izostali, ker jim dovoljena vso-

ta 400 RM na osebo ne zadostuje. Tako je po večini odpadel ves postranski zaslužek, ki pride sicer v prid gostinskim, pa tudi trgovskim obratom. Kar velja za Bled, velja v glavnem tudi za druge turistične kraje širom Slovenije. Letošnja tujsko-prometna sezona je zato glede finančnega efekta znatno šibkejša od sezon v prejšnjih letih.

Kar se tiče perspektiv za naš turizem, so izgledi neugodni, zlasti ako trajajo sedanji dogodki v svetu dalj časa. V tem primeru je vprašanje, ali bo imela kaj praktične vrednosti možnost, da se izžrpa mesečni kontingent 1.400.000 RM, ki ga daje Nemčija na razpolago za turiste v Jugoslavijo in ki je bil te dni pri gospodarstvih pogajanjih z Nemčijo zagotovljen tudi za bodoče. Da ne bomo iz zapadnih držav mogli računati na noben obisk, je jasno. Morali bomo pač koncentrirati sile na to, da povečamo obisk domačih gostov. Potrebno pa je tudi, da začnemo intenzivneje obdelovati Romunijo in Madžarsko. Z Grčijo se ne da veliko napraviti, ker še vedno ni odpravila drakonske določbe, da mora vsak

grški državljan, ki hoče iti v naše zdravilišče, predložiti zdravniško izpričevalo treh vseučiliških profesorjev, da mu je zdravljenje res neobhodno potrebno, a še potem ne dobijo dovoljenja za nabavo plačilnih sredstev. V Turčiji dobi sicer potne dokumente, ne dobi pa praviloma dovoljenja za nabavo potrebne valute. Vso pozornost bo treba posvetiti Bolgarski, odkoder bi tudi lahko dosegli večji dotok k nam.

Z uredbo z dne 17. maja t. l. se je pri ministrstvu za trgovino in industrijo ustanovila Uprava za turizem. Upati je, da bo novo ustanovljena uprava uspešneje delala na pospeševanju turizma, kakor dosedanji odsek.

Sedanje okoliščine so torej za tujsko-prometne ustanove vse prej kot ugodne. »Putnik«, kakor tudi naši tujsko-prometni zvezi so že morali zmanjšati število uradništva in s skrbjo gledajo, na kak način bi se mogle vzdržati, zlasti ako bodo prilike v zunanem svetu tujski promet za daljšo dobo takorekoč omrtvile. Iz tega razloga je tudi v zborničnem proračunu predvidena vsota 30.000 din za podporo obema zvezama.

Donos davkov padel

Donos davkov in dajatev je stvarno dosegel v prvih šestih mesecih proračunskega leta enako vsoto kot lansko leto, to je 5987 milij. din, ki pa krijejo letos le 92,5% preliminarja, dočim so krile lani še 97,67%. Državni dohodki od davščin so ostali na isti višini kljub povečanim dajatvam in ne krijejo zvišanega državn. proračuna v oni meri kot

lansko leto. Tudi pri dotoku zbornične doklade se je pojavil zastoj v plačevanju. Iz podrobnih izkazov o plačevanju davkov v Sloveniji se vidi, da je bilo na vsoto vseh predpisanih davkov v višini 369,3 milijona dinarjev plačanega 325 milijonov dinarjev, kar predstavlja okroglo 88%. Podrobno je po posameznih vrstah davkov in dajatev položaj sledeči:

	Plačilo v proračunskem letu 1938./39. (1. 4. 38. — 31. 3. 39.)	
Predpis javnih dajatev za državo v koledarskem letu 1938.		
Zaostanki pred letom 1932,		
ki se plačujejo v obrokih din	1.932.866—	din 29.419.287—
Tekoči dolg iz l. 1937.	42.047.238—	
Zemljarina	26.811.862—	19.353.027—
Zgradarina	33.747.027—	33.346.438—
Pridobnina po oceni	35.177.238—	
pavšalno	534.548—	28.113.277—
Rentnina po prijavih	2.086.434—	
po členu 71	4.864.827—	6.864.344—
Družbeni davek	32.169.722—	23.653.021—
Samski davek	295.723—	260.824—
Davek na poslovni promet	132.845.911—	130.821.652—
Vojnica	1.142.855—	648.829—
Davek na dividende	4.019.002—	
Uslužbeni davek	47.971.482—	42.334.575—
		(z 1% izrednim pribitkom) 6.331.240—
Zamudne obresti	2.265.323—	3.898.316—
Razni	1.889.438—	
Vsota vseh predpisanih davkov		din 369.310.496—

	din	nih davkov in taks predlagala sličen ukrep.
Vsota plačanih davkov	325.044.830—	
Trošarina	32.856.156—	
Odškodnina za denaturiranje	242.627—	
Takse (voz. takse)	40.624.747—	
Razni upravni dohodki (kazni, najemnine etc.)	1.749.069—	
Skupaj	416.020.090—	

Pripominjamo, da v prednjem pregledu niso izkazani dohodki dravske banovine od državnih monopolov (tobaka, cigaretnega papirja, vžigalic in soli), od carine, od prodaje kolkov, od trošarin ob uvozu in od trošarin na predmete, na katere se plača trošarina izven dravske banovine.

Položaj se je proti koncu leta zaostrial radi pobiranja izrednega 30%nega prispevka za sklad drž. obrambe, dočim se 10%na davščina na sanitetni sklad še ni začela pobirati. Izredni prispevek bo znašal v dravski banovini na vse direktne davke letno okrog 50 milijonov dinarjev.

Na polju finančne in davčne zakonodaje je v tej dobi omeniti predvsem izdano amnestijo za monopolne, carinske in trošarinske prestopke, kar je dalo zbornici povod, da je tudi v zadevi direkt-

nih davkov in taks predlagala sličen ukrep.

V smislu zborničnih ponovnih predlogov so bila izdana navodila za sestavo banovinskega in občinskih proračunov, v katerih se določa, da se stopnja doklad v bodoče ne sme v nobenem primeru zvišati in da se nove davščine ne smejo uvajati. S pričetkom septembra je bila znižana trošarina na sladkor, vendar davno ne v onem obsegu, kakor se je predlagalo.

Banovinski proračun za tekoče leto izkazuje 193'6 milijona din dohodkov in istotoliko izdatkov in je zvišan za 16'2 milijona din. Nove davščine niso uvedene. Važna je uredba o izdajanju blagajniških zapisov ministra za finance v višini do 2 milijard din. Narodna banka je v tej uredbi pooblaščen, da eskontira izdanih zapisov za 600 milijonov dinarjev. Končno je omeniti še pravila za pobiranje vojnice, ter uredbo z dne 3. oktobra o podporah rodbinam oseb, ki so bile vpoklicane v vojaško službovanje.

Zbornične intervencije v davčnih zadevah

so bile zelo številne. Poleg predloga za davčno in taksno amnestijo je zbornica predlagala, da se ustavijo izvršbe proti obrtnikom

in trgovcem, ki so poklicani na vojaško službo in da se pri odmeri pridobnine upoštevajo ujme, obratne težkoče zbog nedostatka deviz, ter gospodarski zastoj v nekaterih panogah itd. Še celo vrsto drugih intervencij je izvršila zbornica.

V zadevi pobotniških taks na službene prejemke je finančno ministrstvo na zbornično predstavko odločilo, da knjiženje plač v blagajniški knjigi še ne daje zadostnega povoda za pobiranje takse. Pri mestnem poglavarstvu v Ljubljani je zbornica intervenirala, da se oprostijo mestne uvoznine blago, ki se dovažajo v mesto na popravilo ali predelavo, kakor je to v § 3. uredbe o mestni uvoznini pod gotovimi pogoji dopustno.

Za stabilizacijo razmer na denarnem trgu

Ob izbruhu vojne se je polastila vlagatelj velika vznemirjenost

uredba o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije

Uredba je prišla v času, ko je bila dobava kolonialnega in špecerijskega blaga iz inozemstva že do skrajnosti otežkočena in ko so se bili tudi industrijski izdelki posebno manufakturne in kovinske stroke že podražili. Poleg življenjskih potrebščin obsega v ožjem pomenu besede tudi kmetijsko orodje in ostale predmete, ki so potrebni za kmetijsko proizvodnjo, dalje ves pogonski in gradbeni material in tudi druge predmete nujne potrebe »če niso v spisku luksuznih predmetov po zakonu o skupnem davku na poslovni promet« in končno celo material in orodje za izdelavo vseh navedenih potrebščin. Definicija blaga je torej zelo nedoločna in raztegljiva.

Ne spadajo pa pod uredbo kmetijski proizvodi iz prve roke, monopolizirani predmeti in prodaja zdravil, o katerih je znano, da se ne vrši baš s skromnim dobičkom. Toda ne samo glede obsega predmetov, marveč tudi v ostalih sankcijah je ta zakonita uredba neprijetno strožja kot je bil svojačasno zakon. Predvsem predvideva uredbo poleg denarne globe tudi zaporno kazen, ki se ne da izpomeniti v denarno ter odvzem blaga, ki je bilo predmet kaznivega dejanja, a na drugi strani ne vsebuje nikake določbe o maksimalnem dopustnem dobičku. Uredba tudi izrečno izključuje pogoje kazni, ki jih dopušča kazenski zakonik celo za najtežje delikte.

Razume se, da je izvajanje take uredbe v sedanjih časih, ko se je v preskrbi tržišča z nekaterimi predmeti začel pojavljati zastoj, in ko so mnogi zasebniki pohiteli, da se čim bolj preskrbijo za primer neprilike ter je nastopilo pomanjkanje in podražitev robe, v rokah organov, ki trgovskega poslovanja ne poznajo, zelo riskantno. Striktno izvajanje te uredbe bi pomenilo, da je trgovec zašel med klavir in nakoval in bi bilo za njega najbolje, ako bi čim preje likvidiral svoje zaloge, a novih sploh ne nabavil.

Zbornica je zato s posebno okrožnico takoj dne 27. septembra opozorila vsa združenja na določbe izdane uredbe ter jim predočila važnost sodelovanja pri posvetovalnih organih upravnih oblastev za maksimiranje cen in kontrolo izvajanja uredbe.

Važno je, da se pri razpravi ovadb radi cen robe čuje tudi glas gospodarstvenikov, ki radi sprejmejo stvarno potrebni nadzor nad svojim poslovanjem, vendar želijo, da ne bi bili trgovci, gostinci in obrtniki radi neutemeljenih ovadb izpostavljeni administrativnim šikanam, materialnim škodam in nezasluženemu moralnemu žigosanju.

Resno pa dvomimo, da bi ta uredba mogla prinesiti konsumentom zaščito, dokler so kmečkim

in začel se je tudi dvig vlog, da so bili potrebni posebni ukrepi. Izdana je bila tudi posebna uredba, a so se med tem že vlagatelji sami pomirili. Denarni zavodi pa so v vedni nevarnosti, da bodo morali čez noč mobilizirati izredne množine gotovine za dvige vlagateljev. Zato pozdravljamo v splošnem intereso gospodarstva namen ministristra za trgovino in industrijo, da regulira vprašanje izplačevanja hranilnih vlog s tem, da jih kategorizira na več skupin, n. pr. vloge na pokaz, ki so izplačljive v vsakem času in ki bi imele najmanjšo obrestno mero ter vloge, vezane na odpovedne roke, ki se lahko izplačajo šele po preteku odpovednega roka in ki bi po dolžni odpovednega roka tudi uživale višjo oziroma manjšo obrestno mero. Prepričani smo, da je za stabilizacijo prilik na denarnem tržišču taka regulacija potrebna in priporočljiva.

producentom puščene proste roke, da smejo svoje pridelke zadrževati doma in špekulirati na višjo ceno in dokler bodo mogli konsumenti zopet nakupovati zaloge neomejeno za mesec naprej. Končno moramo še kot kurioznost ugotoviti, da ta uredba v sosedni banovini Hrvatski ne velja.

Predsednik Jelačin je dostavil temu poročilo še par temperamentnih in z velikim odobravanjem sprejetih besed. Dejal je, da vse kaže, da se bo sedaj začelo isto šikaniranje trgovcev ko leta 1921. Prav tako, ko takrat, pa se tudi sedaj ne bodo prijeli oni, ki so najbolj krivi višjih cen, temveč preganjali se bodo mali ljudje, pa če bi zagrešili tudi le to, da je padel listek s ceno v izlozbi z razstavljenega predmeta.

Najbolj značilno pa je to, da ta uredba v banovini Hrvatski sploh ne velja.

Pozablja se, da vlada danes dejansko vojno stanje, da izvajajo Angleži ostro blokado, ki postaja vedno hujša. Zastaja zato uvoz in prav tako izvoz. Izvozna dovoljenja tu nič ne pomagajo. Tako se je pred kratkim zgodilo, da je bilo nekemu jugoslovanskemu industrialcu zaseženo blago, vredno več milijonov.

Pa tudi na to naj se ne pozabi: Če se 15 milijonov prebivalstva umetno razburja z vedno novimi posebnimi izdajami, ali smo tega krivi mi trgovci? Ali smo mi krivi, če so ljudje nato navalili na trgovine in hoteli vse kupiti? Naravno je, če so si ljudje, ki imajo rodbino, skušali zagotoviti nekaj rezerve v živilih, če pa so časopisi pisali, da bo vsega zmanjkalo.

Predsednik Jelačin je omenil, kako silno so takrat trpeli trgovci, kako so ljudje psovali, ker niso vsega dobili, kakor bi želeli.

Poudariti pa je tudi treba, da danes niso razmere normalne. Riž se je podražil in se mora podražiti, ker je Italija odpravila izvozne premije. Italija hoče izkoristiti sedanji položaj in zakaj ga ne bi?

Vprašamo pa tudi to: Kdo je kriv, da gredo cene žitu tako silno navzgor!

Ko cene že tako silno rastejo, pa se silijo občine, da si ustvarjajo velike zaloge. Če se tako z vsemi sredstvi stopnjuje povpraševanje, morajo iti tudi cene navzgor.

Namesto da se po šabloni »zafira« draginja in preganjajo trgovci, naj se raje uredita uvoz in izvoz, da bo tu dovolj blaga in cene bodo padle same od sebe. V tem smislu apelira tudi na odločujoče činitelje. (Živahno in splošno odobravanje.)

Poročilo govori nato o zaposlenosti delavstva, ki je v septembru zelo nazadovala. Nato poroča o

Kot važen dogodek zadnjih tednov moramo zabeležiti uredbo o izpremembah določb za nalaganje depozitov pri mestnih hranilnicah. S to uredbo so končno popravljene krivice, ki so bile storjene našim samoupravnim hranilnicam.

Uredba z dne 11. oktobra vzpostavlja v glavnem stanje, ki je vladalo do lanske jeseni in daje hranilnicam zopet svobodnejšo roko glede nalaganja denarnih vlog, glede razpolaganja s čistim dobičkom, glede sprejemanja prihrankov, posebno pa glede posojil samoupravnim telesom.

Najvažnejša določba pa je, da je odpadla lani dekretirana omejitev dopustne višine hranilnih vlog na desetkratni iznos lastnih rezerv. Odredba prejšnje uredbe je bila za naše največje hranilnice sploh neizvedljiva.

Dne 25. septembra je bila objavljena

konferenci gospodarskih zbornic banovine Hrvatske

dne 8. septembra v Zagrebu. Štiri hrvatske zbornice so osnovale skupni delovni odbor, katerega naloga je, da skuša čimprej izvršiti obširni program, ki je bil sprejet na prvem skupnem zasedanju hrvatskih zbornic. Delovni program je zelo obsežen in zahteva ukinitve raznih davčnih, socialno-političnih in gospodarskih odredb, posebno iz zadnjega časa, ki se odlikujejo po strogem centralizmu in enostranski obremenitvi posameznih gospodarskih panog in strok. Zahteva pa tudi, da se izdvoji iz centralnih naprav vse one agende, ki tangirajo gospodarstvo hrvatske banovine in da se zanjo osnujejo v Zagrebu posebne samostojne institucije. Za dravsko banovino je bodoči razvoj smernice gospodarske zakonodaje na sosednem območju, ki uživa sedaj v državi izjemni položaj, prav posebne važnosti in mu zato ne moremo biti indiferentni. Večina programnih točk hrvatskih zbornic se nahaja že davno v resolucijah naših gospodarskih organizacij in se z njimi popolnoma strinjamo. Naše stališče je v tem oziru z njihovim popolnoma istovetno in paralelno. Zato jih lahko samo enodušno podpremo. Slovenski gospodarski interesi so bili v okviru proračunov od zadnjih let v tako občutnem obsegu zapostavljeni in z novimi enostranskimi obremenitvami prizadeti, da bo vsak uspeh borbe

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

hrvatskih gospodarskih zbornic olajšal tudi našim prizadevanjem položaj.

Kljub tej posebni grupaciji pa hrvatske zbornice niso prekinile sodelovanja z vsemi ostalimi go-

Zbornični proračun

O novem zborničnem proračunu je poročal predsednik Ivan Jelačin.

Proračun predvideva 3.871.754 din dohodkov in 3.865.305 din izdatkov, torej 6.449 din presežka.

V kritje proračuna se predlaga:

1. 8% na (osem procentna) doklada od osnovnega davka pridobnine in družbenega davka izvemši spodaj navedene primere, v katerih se plačujejo v smislu zakona o pobiranju zborničnih doklad minimalni prispevki po tej lestvici:

Davkoplačevalci, ki plačujejo pridobnino pavšalno, plačujejo letni prispevek:

- a) če delajo sami din 10—
- b) če delajo z 1 pomočnikom din 15—
- c) če delajo z 2 pomočnikoma din 20—

Obrati, zavezani plačevanju doklade za zbornico (razen obratov pavšaliranih malih obrtnikov), ki plačajo samo toliko pridobnine, da bi znašala 8% na zbornična doklada manj nego 20 din, plačajo zbornici namesto doklade letni minimalni prispevek din 20—.

2. 8% na doklada na 50% minimalnega družbenega davka po 2. odstavku čl. 86. zakona o neposrednih davkih s spodaj navedenim dopolnilom v smislu odredb § 3. zakona o pobiranju zborničnih doklad z dne 11. julija 1930 (»Službene novine« št. 155) s prispevkom po sledeči lestvici:

Podjetja, zavezana javnemu polaganju računov, plačajo v primeru, da se jim odobri minimalni davek, poleg doklad še letni prispevek, ki znaša pri družbenem kapitalu do 5.000.000 dinarjev 0-1/2% od tega kapitala, pri kapitalu od 5.000.000 dinarjev do 25 milijonov dinarjev 0-2/3%, pri kapitalu od 25.000.000 dinarjev do 50.000.000 dinarjev 0-3/4%, pri kapitalu od 50.000.000 dinarjev do 100.000.000 dinarjev 0-4/5%, in pri kapitalu preko 100.000.000 dinarjev 0-5/6% s tem, da prispevek ne sme znašati v nobenem primeru več nego 50.000 dinarjev.

spodarskimi zbornicami in je bila baš zadnja konferenca dne 17. in 18. oktobra v Beogradu za to najboljše dokaz.

(Ostali del poslovnega poročila objavimo v prihodnjih številkah.)

Te prispevke odmerjajo in pobirajo na podstavi § 7. zakona o odmerjanju in pobiranju doklad za zbornice državna davčna oblastva.

Predpisane doklade za zbornice za trgovino, obrt in industrijo so zbornični volivni upravičenci zavezani plačevati v istih rokih kakor davke, ki so podstava za njih predpis.

K proračunski debati se je oglasil zbor. svet. Rebek. Ugotavlja, da ni imel obrtni odsek od zadnje plenarne seje nobene seje. Zato mu tudi ni bil podan noben obračun. Konstatira nadalje, da je obrtni odsek delavoljen in da je bil večeraj tudi sklepčen, ker je po zborničnem poslovniku za sklepčnost obrtnega odseka potrebna navzočnost 9 članov. Toliko pa je tudi bilo na seji članov. Konstatira nadalje, da je za sporazum z drugimi odseki glasovalo 13 članov in da torej v obrtnem odseku ni večine za ločene zbornice. Sicer pa more o tem vprašanju odločiti le večina obveznih obrtniških združenj. Vse izjave, da so obrtniki za ločene zbornice, so zato ničeve in oblast ne sme dati tem izjavam nobene vere.

Obrtniki smo danes v najtežjem položaju, z ločitvijo od drugih odsekov bi se naš položaj še poslabšal, ker mi ne plačujemo v skupni zbornici nič za upravne stroške.

Navaja, da je predsednik obrtnega odseka Ogrin izjavil, da je novi zbornični proračun dober in da bodo obrtniki dobili dosti.

Agitacija z ločenimi zbornicami je namenjena samo za volitve, potem bo prenehala.

Predsednik Jelačin opozarja, da je bil obrtni odsek sklepčen in da mu je predsednik Ogrin osebno sporočil, da je stvar z zborničnim proračunom v redu.

Po kratkih izjavah g. Rebeke in g. Igljca, ki sta nastopila proti razmeram v obrtnem odseku, je bil proračun soglasno sprejet.

Konec poročila o seji ter samostojne predloge objavimo v prihodnjih številkah.

Nemška nota kot odgovor na mirovno pobudo nizozemske kraljice in belgijskega kralja bo menda že danes izročena. V noti naglašava nemška vlada zlasti to, da dokazuje tako Halifaxov govor ko tudi odgovora angleškega kralja in predsednika francoske republike, da hočejo zapadne države vojno z Nemčijo. Ker se v njih vojnih ciljih omenjajo tudi Avstrija, Češkoslovaška in Poljska, je to dokaz, da se znova hoče obnoviti versajska pogodba ter odtrgati nemško ozemlje od italijanskega ter ustanoviti na jugu Nemčije sovražne trdnjave proti Nemčiji.

Mussolini je odredil, da se mora redna vojska povečati za 24.000 mož, od katerih mora biti 18.000 specialistov.

Britanska in francoska vlada sta odpravili večino svojega vojaštva iz severne Kitajske. Ta ukrep je vzbudil med Japonci zelo veliko zadovoljstvo.

Nemško poročilo pravi, da so se Francozi popolnoma umaknili z nemškega ozemlja. Podobno so poročali Nemci že pred tedni.

Pogajanja med Finsko in Sovjetsko Rusijo so pretrgana ter je fin-

ska delegacija odpotovala iz Moskve. Pri svojem odhodu je poslala pozdravni brzojavki Stalinu in Molotovu. Glavna ovira za sporazum je sovjetska zahteva po otoku Hankaju, ki ga naj Finska odstopi Rusiji oz. dovoli, da se zgradi na tem otoku sovjetsko pomorsko in zračno oporišče.

Moskovski listi napadajo Turčijo, češ da poročajo turški listi o namerah Rusije na način, da bi poslabšali odnose med Nemčijo in Rusijo.

Za šefa urada za informacije pri centralnem izvršnem odboru komunistične stranke je bil imenovan Litvinov.

Nemške oblasti nadaljujejo z vso vneto preiskavo zaradi münchenkega atentata. Zlasti iščejo nekega delavca, ki da je bil zaposlen pri delih v pivovarni. Po zadnjih vesteh so baje nemški monarhisti zapleteni v atentat. Uradno se demantira, da bi bila v zvezi z atentatom hišna preiskava pri kardinalu Faulhaberju.

Zapadna Ukrajina je bila na izrednem zasedanju vrhovnega sveta ukrajinske republike vključena v ukrajinsko republiko.

Vrnite nam odvzete vlake!

Severna Slovenija z redukcijo vlakov zelo prizadeta

Zadnje dni oktobra je bilo v Sloveniji ukinjenih znatno število potniških vlakov in tudi nekaj brzih vlakov. Med ukinjenimi vlaki so tudi taki, ki so bili zadostno frekventirani in ki so v prometnem, predvsem pa v gospodarskem pogledu imeli važno vlogo, ker so omogočali dotok okoličanov v mesta pogosteje in v večjem obsegu ter ob ugodnejšem času, kakor bo to v bodoče.

Res je, da je v zimski dobi promet na nekaterih zvezah manj intenziven, vendar so bili ukinjeni vlaki in zveze, ki so imele trajen promet, ki bi bil tudi pozimi zadosten za vzdrževanje vlakov in zvez in ki ni odvisen od poletne tujske sezone.

Vprašanje te obsežne redukcije potniških vlakov je načelne važnosti, ker ga z zelene mize motivirajo z razlogi štednje. Vemo pa, da bi bilo v tem oziru bolj priporočljivo, ukiniti motorne vlake na razdalje nad 600 kilometrov na ozkotirnih železnicah v Srbiji in Bosni, ozir. Dalmaciji, ki že doslej niso bili niti z eno četrtino izkoriščeni in so zato seveda zelo pasivni. Gospodarski krogi se zato ne morejo pomiriti s tem administrativnim ukrepom železniške uprave in se z novim stanjem sprijazniti. To tem manj, ker je pozitivno znano, da ravnateljstvo državnih železnic v Ljubljani, dobro poznavaajo potrebe potniškega prometa, ni stavilo nikakih predlogov za ukinitve vlakov. Zato je treba temeljito proučiti situacijo, ki je nastala zaradi ukinitve in razmišljati o korakih, ki jih bodo morali storiti gospodar-

ski krogi vse Slovenije, da se dosežejo neka omiljenja.

Nastaja vprašanje, ali bodo zadostovale preostale železniške zveze za vzdrževanje prometa na naših progah in kako si bo potujoče občinstvo pomagalo. Ali bo mogel avtobusni promet nadomestiti izpadle vlake?

Gospodarski krogi so prepričani, da preostale zveze na naših železnicah v Sloveniji nikakor ne bodo mogle popolnoma nadomestiti izpadlih vlakov. Ukinjeni so bili nekateri važni vlaki, in je mnogo potnikov, ki so se doslej posluževali teh zvez, a se z drugimi vlaki nemara ne bodo mnogo vozili, ker jim zveze ne konvenirajo, razen seveda, če je potovanje neodložljivo in ima potnik dovolj časa na razpolago. Nekateri ukinjeni vlaki so alimentirali tudi priključne vlake, ki bodo odslej, kakor se že vidi, imeli manjšo frekvenco.

Kar se tiče avtobusov, je popolnoma zmotno, da bi bili nadomestilo za ukinjene vlake. Kakor je sedaj podoba, je bolj umestno vprašanje, ali bodo obstoječi vlaki mogli prevzeti nalogo, ki so jo doslej vršile avtobusne zveze. Vlada je vendar pooblastila trgovinskega in finančnega ministra, naj omeji promet z motornimi vozili, ker nam je začelo zmanjkovati bencina in nafte. Vse kaže, da bo ukinjenih tudi precej avtobusnih zvez, ker nam Romunija ne more dobavljati dovolj tekočih goriv tako, kakor bi to želela naša država.

Spričo važnosti zadeve naše gospodarske, posebno pa trgovske in tujskoprometne organizacije ne morejo ostati ob strani in bodo storile vse, kar je v njihovih močeh, da se Sloveniji, zlasti na severu, vrnejo vlaki, ki so ji bili pred dvema tednoma odvzeti. Sicer smo te dni zvedeli, da v prometnem ministrstvu že razmišljajo o zopetni uvedbi nekaterih ukinjenih potniških vlakov, vendar bo, kakor se čuje, število obnovljenih vlakov malenkostno. V severni Sloveniji se bosta baje obnovila le dva vlaka.

Zunanja trgovina

20.000 vagonov našega premoga bomo do maja meseca izvozili v Italijo. Večina tega premoga se bo izvozila iz dravske banovine.

Trgovinska pogodba med Turčijo in Romunijo je bila podpisana, da se povečajo trgovinski odnosi med obema državama.

Topilnice v Karaburu v Turčiji so začele obratovati. Zgrajene so bile z angleškim kapitalom.

Zaradi pomanjkanja surovin so morale nekatere tekstilne tvornice in tvornice za izdelavo kavčukastih predmetov v Češko-Moravski ustanoviti obratovanje. 15.000 delavcev je

zaradi tega brez službe. Menijo, da bodo del teh delavcev deportirali na delo v Nemčijo.

V Madrid je prišla britanska trgovinska delegacija, da se pogaja s špansko delegacijo o novi trgovinski pogodbi ter novem plačilnem sporazumu.

Doma in po svetu

Narodna odbrana se je izjavila proti ustanovitvi bosenske banovine.

»Hrvatski dnevnik« reagira na govornice, da so v banovini Hrvatski večinoma pasivni kraji ter pravi: Če je res, da smo res tako pasivni, potem dokazuje naša želja po samostojnem gospodarstvu samo našo poštenje, ker hočemo živeti od lastnih sil. Nočemo nič drugega, kakor da se sporazumno dočeti, koliko mora plačati Hrvatska za skupne zadeve. Naša skrb pa bo, da z dobrim gospodarjenjem in s poštenostjo upraviteljev Hrvatske onemogočimo vsako korupcijo ter da deželo dvignemo gospodarsko in prosvetno, da pa pri tem uživamo tudi vse darove politične svobode. — Prav isto velja tudi na plašljive pripombe glede pasivnosti Slovenije.

Pri nedeljskih senatnih volitvah je bilo izvoljenih 47 senatorjev, od katerih pripada 29 JRZ, 11 HSS, 4 zemljoradnikom in 3 SDS. Za senatne volitve zanimanje ni bilo veliko.

Ivan Vuk, slovenski pisatelj in novinar ter socialni delavec je umrl v Ljubljani po daljšem bolehanju. Pokojnik je bil silno delaven, preživel v svojem življenju mnogo težkih ur, a pri vsej svoji veliki delavnosti ni mogel doživeti pravega priznanja. Večna slava njegovemu spominu!

250 romarjev iz Hrvaške je pod vodstvom 8 škofov potovalo v Rim, kjer so prosili papeža, da proglasi hrvatskega mučenika Nikolo Tavličica za svetnika. V svečani avdienci je izročil nadškof Stepinac papežu vdanostno izjavo Hrvatov. Papež je romarje nagovoril in zaključil svoj govor s hrvatskimi besedami: Živeli naši dragi bratje Hrvati!

Koncem tega meseca se začne pogajanja z zastopniki lastnikov naših obveznic v Franciji. Pogajanja so potrebna, ker se je v začetku septembra ustavil transfer za plačevanje naših posojil v Franciji.

12 milijonov din posojila je odobrili poverjenik SUZORja občini v Osijeku.

Na savskem in donavskem pristanišču v Beogradu je začelo stakati 1500 pristaniških delavcev.

V Šibeniku je priplula kr. jahta »Beli orao«, ki je nova pomožna ladja naše vojne mornarice. Nova ladja je bila izdelana v Trstu ter je 60-45 m dolga, 7-95 široka in 3-90 m visoka. Ima 2 Dieslova motorja, ki dajeta ladji maksimalno hitrost 18 vozlov na uro.

Noblovo nagrado za kemijo za leto 1939. je dobil dr. Lavoslav Ružička, profesor v Curihu. Dr. Ružička je bil rojen v Vukovaru.

Noblovo nagrado za literaturo je dobil Finex Sillanpää.

Francoska letalca Codos in Guillaumont sta preletela s prvim francoskim stratosfernim letalom pot iz Pariza v Rio de Janeiro brez vmesnega pristanka.

Tudi gen. Franco je pozdravil mirovno akcijo kraljice Viljemine in kralja Leopolda.

Večji vojaški manevri bodo te dni na Danskem.

Angleška vojna mornarica je prestregla dva nemška parnika in ju potopila. Gre za trgovski ladji »Mecklenburg« (8000 ton) in »Parana« (6000 ton). Posadki obeh ladij sta rešeni.

Angleži poročajo, da je bil v prvih 10 dneh novembra potopljen samo en manjši angleški parnik. Angleška trgovska ladja »Matra« (8000 ton) se je potopila. Ni še znano, če je zadela ob mino ali pa jo je potopila nemška podmornica.

Neki angleški rušilec je zadel ob mino in se potopil. Večina posadke se je rešila.

V Nemčiji so se začele preiskave proti članom hohenzollernske rodbine.

Ameriške tvornice proizvajajo sedaj na mesec 1250 letal.

V ženske pomožne oddelke v Angliji je stopilo od začetka vojne že 96.000 žen. Vseh žen je sedaj v ženski pomožni vojski okoli pol milijona.

Po vesteh nemških listov je 50 tisoč Nemcev iz Rusije na povratku v Nemčijo.

Na Bledu so naprodaj stavbne parcele z razgledom na jezero in lepe vile. Pojasnila daje Kmetška posojilnica v Ljubljani.

Politične vesti

Po sklenitvi nenapadnega pakta z Grčijo bo sklenila Italija podoben pakt tudi s Turčijo. Ta pakta bi bila uvod za sklenitev balkanskega nevtralnega bloka, h kateremu bo skušala Italija na vsak način pritegniti tudi Bolgarsko. Turčija bo sklenila nenapadalni pakt z Italijo z vednostjo Francije in Anglije.

Zelo se komentira v diplomatskih krogih, da se je v uradnem odgovoru francoskega predsednika prvič uradno omenila zahteva po obnovi Avstrije. Splošno se smatra kot uspeh avstrijskih legitimistov in akcije Otona Habsburškega.

Francoski minister Reynaud je izjavil: Nemčija je hotela totalitarno vojno, naš cilj pa je, da dosežemo totalitarni mir.

Mornariški minister Churchill je imel po radiu govor, v katerem je podajal nekako bilanco vojne po 10 tednih. V glavnem je izvajal: Sila Anglije in Francije raste. Skušali smo preprečiti vojno, ker se to ni posrečilo, bomo sedaj vodili vojno do konca. Ni se vedno strinjal s Chamberlainom, toda reči mora, da se sedaj Chamberlain z isto vztrajnostjo kot za mir, bori sedaj za zmago. Grožnje, ki jih naslavljajo narodni socialisti v zadnjem času na Anglijo, smatra samo kot znak slabosti nar. soc. režima. Mi ne grozimo. Vel. Britanija je pripravljena vzdržati vse napore in danes stori to tem lažje, ker se je okrepila njena mornarica, a tudi njene zračne sile in njena suhozemna vojska. Z vsakim dnem se vojaška sila Anglije še bolj spopol-

njuje. Napadi podmornic so pod kontrolo in britanska pomorska trgovina se v redu razvija. Od 4000 parnikov je 2500 parnikov stalno na morju. V letalskih bojih da se je izkazala velika premoč angleškega orožja. Zavezniki Anglije je čas. Če mine zima brez večjih dogodkov, smo prvo bitko že dobili. Cela vrsta dogodkov se je obrnila v našo korist. Italija je ohranila svojo nevtralnost. Z Japonsko ni prišlo do novih sporov. Sovjetska Rusija je zapahnila nemško prodiranje na vzhod. Nihče ne more oporekati velikanski pomembnosti pakta s Turčijo. Ko je govoril še o Holandski in Belgiji, je dejal Churchill: Če bomo premagani mi, potem bodo zasužnjene vse države razen U. S. A. Če pa zmagamo, potem bodo svobodne tudi Avstrija, Češkoslovaška, Poljska in vse človeške pravice bodo zaščitene. S prepričanjem o zmagi zaveznikov je končal Churchill svoj govor.

Napetost zaradi Nizozemske se je nekoliko polegla. Dansko časopisje piše, da je bilo ogrožanje Belgije in Nizozemske po Nemčiji samo manever, ki naj bi zakril prave namene Nemčije. Tudi z drugih strani se poroča, da je Nemčija že popolnoma pripravila svojo veliko ofenzivo proti zapadni fronti. Nemški vojniki da so tudi že dobili za ofenzivo rezervno hrano, ki obstoji večinoma iz surogatov. Nekateri listi pa poročajo, da so nemški generali odsvetovali Hitlerju napad skozi Belgijo ali Nizozemsko.

V Bredii sta se sestala nizozemska kraljica in belgijski kralj, da proučita odgovor angleškega kralja in predsednika francoske republike. Razpravljala sta tudi o stališču nemške vlade do njunega apela za sklenitev miru.

A. Šarabon LJUBLJANA

Uvoz kolonialne robe

Veletrgovina s Specerijo

Veleprazarna za kavo

Milni za dišave

Glavna zaloga rudni-

skih vod

Brzojavni naslov:

ŠARABON LJUBLJANA

Telefon št. 26-66

Ustanovljeno leta 1886